

Ajankohtaista vientirajoitteista ja pakotteista

Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan helmikuussa 2022 käynnistämät läntisten maiden pakotteet laajenevat ja syvenevät. Samalla sääntelyllä pyritään estämään pakotteiden kiertämistä erinäisin keinoin, ja tämä luo myös uusia velvollisuuksia kansainvälistä kauppaa käyville yrityksille.

Suomalaiset yritykset ovat pääasiassa hyvin sitoutuneita noudattamaan pakotteita, mutta toisinaan heikko tietoisuus sääntelystä luo ongelmia. Pakotesääntely on luonteeltaan jatkuvasti muuttuvaa ja mutkikasta. Jälkimmäinen selittyy suurelta osin sillä, että sääntelyn on oltava hyvin kattavaa, jotta sillä olisi toivottu vaikutus, eli Venäjän sodankäyntikyvyn heikentäminen.

Sääntelyn laajentuminen tapahtuu sekä siten, että pakotelistattujen yksilöiden ja yritysten listaan lisätään uusia tahoja, että säätämällä sektoripakotteita, joilla joidenkin tavaroiden vientiä tiettyihin maihin rajoitetaan. Sektoripakotteet ovat tällä hetkellä enimmäkseen suunnattu Venäjää ja Valko-Venäjää vastaan, ja ne sisältävät hyvin yksityiskohtaisen listan rajoitetuista palveluista ja tuotteista, aina veneen perämoottoreista tuulipukuihin.

Pakotteiden kiertämistä kolmansien tahojen toimesta EU on puolestaan pyrkinyt estämään asetuksella 12. pakotepaketissaan, joka edellyttää yhteisöiltä eräiden tuotteiden kohdalla tiettyjä sopimusehtoja, joilla estetään tuotteiden edelleen vienti Venäjälle. Asetuksen mukanaan tuomat velvollisuudet ovat tulleet voimaan 20.3.2024, ja niitä sovelletaan myös takautuvasti vanhempiin sopimuksiin. Asetuksessa mainittuja sopimusehtoja ovat muiden ohella riittävät oikeussuojakeinot, jos edelleenvientikieltoa rikotaan, sekä ilmoitusvelvollisuus siitä, jos tällainen rikkomus tapahtuu.

Eurooppalaisten toimijoiden on syytä pitää silmällä myös muualta maailmasta tulevaa sääntelyä, joista suomalaisille toimijoille tärkeimmät ovat yleensä kohdemaan sekä Yhdysvaltojen sääntely. Yhdysvaltain Office of Foreign Assets Control eli OFAC pitää yllä listausta Yhdysvaltain sanktioimista tahoista. Toukokuun 2024 alussa listalla oli noin 20 Suomeen liittyvää tahoja, sekä yksityishenkilöitä että yrityksiä. Toisin kuin EU:n ylläpitämällä sanktiolistoilla, ei Yhdysvaltain sanktiolistauksella ole suoraa juridista vaikutusta suomalaisiin yrityksiin. Tosiasiallinen vaikutus yrityksen liiketoimintaan voi kuitenkin olla valtava; yhteistyökumppanit, rahoituslaitokset ja myös maksuja välittävät pankit voivat kieltäytyä yhteistyöstä tehden liiketoiminnasta käytännössä mahdotonta. Yhdysvaltain sanktiolistalle joutuminen ei välttämättä edellytä EU:ssa voimassa olevan lain rikkomista, joten sellainen voi tulla yritykselle yllätyksenä.

Yhteisöt voivat varautua pakotesääntelyn vaatimuksiin laatimalla sisäisiä ohjeistuksia ja prosesseja, kouluttamalla henkilökuntaansa sekä valvomalla omaa toimintaansa. Olennaista on myös jatkuva hereillä olo sääntelyn eläessä.

Tommi Hoikkala, lakimies

Tommi on juridiikan ammattilainen, joka on erikoistunut vientirajoitteisiin ja pakotteisiin, sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatioalan sopimusjuridiikkaan. Tommi on työskennellyt KPMG:n lakipalveluissa vuodesta 2022 lähtien.

KPMG on yksi maailman johtavista asiantuntijaorganisaatioista. Palveluihimme kuuluvat tilintarkastus-, vero-, laki- ja neuvontapalvelut. KPMG:n jäsenyrityksissä työskentelee yli 270 000 asiantuntijaa 143 maassa ja alueella. KPMG Oy Ab:llä on 19 toimipistettä eri puolilla Suomea ja kaksi toimistoa Virossa, ja sillä oli 1850 työntekijää vuonna 2023. www.kpmg.fi

